

Kartka z powstańczego kalendarza...

Południowo-zachodnie powiaty Mazowsza odegrały w okresie powstania styczniowego dość znaczącą rolę. Ranga i znaczenie tego regionu Królestwa Polskiego podniosłyby się z chwilą, kiedy byłby zrealizowany nakreślony przez Zygmunta Padlewskiego plan zdobycia pobliskiego Płocka i przeniesienia tu Rządu Narodowego. Na terenie ówczesnego powiatu gostynińskiego uformowało się w początkach powstania kilka oddziałów powstańczych. Powstańcy gostynińscy byli zorganizowani w czterech oddziałach. Największy z nich - Ludwika Oborskiego - liczył 1500 osób; pozostałe trzy: Józefa Łakińskiego, Orłowskiego i Emeryka Syrewicza liczyły łącznie również 1500 ludzi. Na terenie Gostynińskiego w okresie powstania przebywały też partie powstańcze, utworzone w sąsiednich powiatach łączyckim i włocławskim. W pewnych okresach powstania omawiany obszar Królestwa Polskiego był miejscem znacznej koncentracji siły powstańczej. Jednak brak ścisłej łączności między oddziałami powstańczymi stanowił źródło słabości tychże oddziałów.

Wojska carskie działające na tym terenie były dobrze uzbrojone, posiadały między innymi artylerię polową i nowoczesne karabiny iglicowe. Siły rosyjskie składały się między innymi z czterech pułków piechoty: ołonieckiego, niżegorodzkiego, ładożskiego i tomskiego oraz z dwóch pułków kawalerii liniowej i 11. pułku dońskich kozaków. Uzbrojenie oddziałów polskich, podobnie jak na pozostałym terenie Królestwa Polskiego, pozostawiało wiele do życzenia. Składało się ono z kos, pałek i mało znaczących, prawie archaicznych dubeltówek myśliwskich. Oddziały powstańcze posiłkowały się głównie jazdą konną. Najbardziej znany oddział jazdy nosił nazwę gostyńskiego [gostynińskiego] i pozostawał pod dowództwem Emeryka Syrewicza, lekarza i byłego oficera armii carskiej.

Z punktu widzenia strategicznego omawiany region Królestwa Polskiego miał ogromne zalety. W okolicach Gostynina i Gębina znajdowały się jeszcze znaczne kompleksy leśne, które umożliwiały między innymi łatwiejszą koncentrację sił powstańczych, tworzenie oddziałów itp. Poza tym wiele traktów i dróg, przebiegających przez interesujący nas teren, było całkowicie lub w części osłonięte przez lasy. Również wiele miejscowości, zarówno miast, jak i wsi było położonych wśród lasów i jezior, co utrudniało do nich dostęp. Wymienione kompleksy leśne czyniły ten teren dogodnym dla działań partyzanckich, a o wiele trudniejszym dla działań wojsk regularnych. Ponadto stanowiły w miarę bezpieczne bazy wypadowe. Znajdujące się w pobliżu lasów liczne wioski oraz dwory ziemiańskie ułatwiały oddziałom powstańczym zaopatrywanie się w żywność i furaz. Natomiast wojskom carskim tereny bogate w kompleksy leśne na ogół utrudniały rozpoznanie i pościg za oddziałami powstańczymi.

Źródło: M. Chudzyński, Gostynin i powiat gostyniński w latach 1832-1864, [w]: Dzieje Gostynina od XI do XXI wieku. Pod red. B. Konarskiej-Pabiniak, Gostynin 2010, s.265